

УДК 796.011.2
doi: 10.15330/fcult.42.10-17

Євгеній Карабанов, Влада Білогур,
Леся Крупіна, Сергій Кубрак

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. Україна стоїть перед складними завданнями у розвитку системи фізичного виховання та спорту, особливо в умовах війни та соціальних напружень. Основні проблеми включають обмеження у фінансуванні та інфраструктурі, а також відсутність науково обґрунтованих підходів до фізичної активності та спорту.

Метою статті є опис та порівняння систем фізичного виховання та спорту в країнах Європи з метою ідентифікації найкращих практик, які можуть бути адаптовані для поліпшення системи фізичного виховання в Україні. Дослідження включає аналіз структури, фінансування, законодавства та політики в галузі фізичного виховання та спорту в обраних країнах Європи. Результати статті сприятимуть розробці реформ у галузі фізичного виховання та спорту в Україні, а також залученню європейського досвіду для поліпшення фізичної активності та спорту серед громадян.

Ключові слова: система фізичного виховання, спорт, структура, фінансування, фізична активність.

Annotation. Ukraine is facing significant challenges in the development of its physical education and sports system, especially in the context of war and social tensions. The main problems include constraints in funding and infrastructure, as well as the absence of scientifically grounded approaches to physical activity and sports. In the context of these challenges, this article analyzes recent research and publications on this topic.

Researchers in Ukraine have identified that the war has significantly impacted the physical activity of the population, leading to reduced opportunities for sports participation. However, sports and physical activity have proven to be crucial tools for physical and psychological recovery for those affected by the conflict. Nevertheless, there are challenges in providing access to sports facilities and programs for internally displaced persons and refugees.

Studies from European countries emphasize the importance of funding for the development of physical education and sports systems. Countries with substantial and stable investments in sports have developed infrastructure and programs for their citizens, which contribute to increased physical activity and sports participation. Recent research from Europe and other countries underscores the importance of sports as a tool for supporting the psychological well-being of the population. Physical activity and participation in sports events contribute to stress reduction and improvement in the overall mental health of citizens.

The aim of this article is to describe and compare physical education and sports systems in European countries to identify best practices that can be adapted to improve the physical education system in Ukraine. The research includes an analysis of the structure, funding, legislation, and policies in the field of physical education and sports in selected European countries. The results of the article will support the development of reforms in the field of physical education and sports in Ukraine, as well as the incorporation of European experience to enhance physical activity and sports among the citizens.

Key words: physical education system, sports, structure, funding, physical activity.

Постановка проблеми. Україна натрапляє на виклики в розвитку системи фізичного виховання та спорту в умовах війни та соціальних напружень. Існують обмеження у фінансуванні та інфраструктурі, а також нестача науково обґрунтованих підходів до фізичної активності та спорту. Однак країни Європи мають розвинуті системи фізичного виховання та спорту, які можуть надавати цінний досвід та знання для подальшого розвитку України в цьому напрямі. Спорт та фізична активність можуть бути важливими інструментами для підтримки психологічного та фізичного здоров'я громадян.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останні роки були важливими для розвитку спорту і фізичного виховання в країні, і дослідники активно вивчали різні аспекти цієї галузі. Нижче наведено декілька ключових висновків із останніх публікацій:

Дослідження науковців [2, 3, 4], проведені в Україні в умовах війни, виявили значний вплив агресії на фізичну активність населення. Спорт та фізична активність стали важливими засобами фізичного і психологічного відновлення для тих, хто постраждав внаслідок війни. Однак існують виклики у забезпеченні доступу до спортивних закладів і програм для вимушено внутрішньо переміщених осіб та біженців.

Дослідження з країн Європи показали, що фінансування відіграє важливу роль у розвитку системи фізичного виховання та спорту. Країни з великими й стабільними інвестиціями в спорт мають розвинені інфраструктури та програми для громадян. Після Перемоги України важливо дослідити можливості збільшення фінансування українського спорту для поліпшення доступу громадян до спортивних закладів.

Недавні дослідження з Європи та інших країн підкреслюють важливість спорту як інструмента для підтримки психологічного здоров'я українського населення. Фізична активність та участь у спортивних заходах можуть допомогти знизити рівень стресу та покращити загальний психічний стан громадян [4, 6].

Аналіз найновіших досліджень та публікацій надає важливу інформацію для нашої роботи над покращенням системи фізичного виховання та спорту в Україні в умовах війни та соціальних напружень. Він вказує на те, що фізична активність та спорт можуть стати важливими інструментами для покращення як фізичного, так і психологічного здоров'я громадян, а також для підтримки національного єднання в цей важливий період.

Мета статті – описати та порівняти системи фізичного виховання та спорту в країнах Європи для ідентифікації найкращих практик, які можуть бути використані для поліпшення системи фізичного виховання в Україні та залучення європейського досвіду до розвитку спорту та фізичної активності в Україні.

Завдання дослідження:

1. Аналіз систем фізичного виховання в країнах Європи: Провести докладний аналіз систем фізичного виховання та спорту в країнах Європи, включаючи їхню структуру, фінансування, законодавство та політику.

2. Ідентифікація адаптованих рішень для України: Виявити, які найкращі практики-системи можуть бути адаптовані та впроваджені в умовах України, з урахуванням національних особливостей та обмежень, зумовлених військовою агресією.

3. Поширення результатів: Поширити результати статті серед відповідних урядових органів, спортивних федерацій, наукових установ та громадськості для сприяння реформам у сфері фізичного виховання та спорту в Україні.

Методи й організація дослідження. Методи аналізу й узагальнення наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури з фізичного виховання та педагогіки, нормативно-правових актів, статистичних даних.

Результати і дискусія. Система фізичного виховання та спорту в країнах Європи є різноманітною та відображає національні особливості та структури влади. Країни, які варто детально розглянути, це Бельгія та Данія.

Дослідження спортивної активності в 2014 році серед фламандців у віці від 15 до 86 років показує зупинку у зростанні кількості людей, які займалися спортом протягом останніх п'яти років (2009–2014) (Scheerder, Borgers, & Willem, 2015a) [6]. Цей результат відповідає міжнародним тенденціям. У 2014 році в спортивних заходах брали участь близько 60 відсотків населення. Існує виклик для політики стимулювати решту 40 відсотків фламандського населення до активного фізичного способу життя через спорт. Участь у спорті також зменшується з віком. Так, у наймолодшій віковій групі (15-17 років) спортом займається понад 80 відсотків осіб, тоді як серед осіб старше 65 років ця цифра становить лише 40 відсотків. Чоловіки (66,9 відсотків) більше беруть

участь у спорті, ніж жінки (58,7 відсотків). Один з чотирьох фламандців займається спортом у клубі, що складає 40 відсотків активного населення.

Приблизно 85 відсотків займаються спортом на чисто рекреаційному рівні. Рекреаційне: велосипед, ходьба і біг становлять три найпопулярніших види спорту серед дорослих. Фітнес і футбол займають перші п'ять місць серед чоловіків, а фітнес і плавання – серед жінок. Цими видами спорту можна займатися індивідуально, без необхідності сильної структури клубу або членства, і часто вони пов'язані зі здоров'ям. Спортивні клуби відіграють важливу роль у організації спортивних заходів у Фландрії, але ця позиція все більше викликає конкуренцію з боку дійсних органів влади, комерційних організацій, а також індивідуальних та неформальних спортивних середовищ.

У 2015 році Бельгія мала 92 визнані спортивні федерації, з яких 38 представляють і керують певним видом спорту, 27 рекреаційних спортивних федерацій представляють один або декілька видів спорту, і чотири організації для спортивного дозвілля (включаючи традиційні та міжнародні народні ігри, авіаспорт і спорт з тваринами) (Таблиця 1).

Таблиця 1

Спортивний профіль Фландрії (Бельгія)

Орган влади, відповідальні за спорт	Показник
Членство у спортивних клубах (%):	16%
Членство у фітнес-центрах або центрах здоров'я (%):	11%
Членство в соціокультурних клубах, які включають спорт у свою діяльність (наприклад, службовий клуб, молодіжний клуб, клуби, пов'язані зі школою та університетом) (%):	7%
Участь в спорті, принаймні один раз на тиждень (%):	48%
Кількість фламандських спортивних федерацій:	92
Кількість спортивних клубів:	22650
Кількість членів спортивних клубів:	1539038
Середнє число членів на клуб:	89,4
Бюджет Фландрії на спорт (в тисячах євро):	129699
Бюджет Фландрійських спортивних федерацій (в тисячах євро):	34533
Місцевий бюджет на спорт (в тисячах євро)***:	330753
Частка економічної вартості волонтерів у спорті у ВВП (%):	0

Джерела: *Європейська Комісія (2014); **ГНК (2010: 217); ***Késenne, Vanreusel і Van Langendonck (2007), www.Bloso.be.

а 92 спортивні федерації, які визнані та/або субсидовані Фламандським урядом. Приблизно 90 інших спортивних федерацій не визнані, але є частиною ландшафту спортивних федерацій Фландрії (Шердер та Вос, 2013; Scheerder et al., 2011).

б Кількість членів визнаної та/або субсидованої спортивної федерації у 2014 році.

с Розрахунок середньої кількості членів спортивних клубів, які належать до спортивної федерації, яка визнана та/або субсидована Фламандським урядом (1 539 038/17 214).

Ці федерації фінансуються Фламандським урядом. Окрім цього, 23 спортивні федерації визнані, але не отримують фінансову підтримку.

Як і в більшості країн Західної Європи, у Бельгії дозвілля віддавна традиційно домінується добровільними спортивними клубами. У Фландрії приблизно 22 650 спортивних клубів, з яких 76 відсотків належать до спортивної федерації, яка визнана та субсидована Фламандським урядом.

Державні структури які регулюють спорт в Бельгії. Незважаючи на те, що політика у галузі спорту в основному є компетенцією громад, існують також аспекти спортивної політики, які належать до федерального або регіонального рівня. Наприклад, це включає безпеку на футбольних стадіонах, статус спортсменів і професійних тренерів, кримінальні справи, пов'язані з трансферами, визнання здорової фізичної активності як профілактичної форми громадського здоров'я, визнання власної номенклатури для спортивної медицини, звільнення або зменшення ПДВ для фітнесу та будівництво спортивної інфраструктури (федеральні питання), будівництво та обладнання регіональної спортивної інфраструктури (регіональні питання) і т. ін.

Тим не менш, основна відповідальність за спорт належить громадам. Громади регулюють, серед іншого, визнання й субсидування федерацій спорту громади, кваліфікацію професіоналів, які керують спортом, та координацію елітного спорту через міністерство громади, відповідальне за спорт.

Система фізичного виховання в Данії.

Данія має відносно високий рівень участі в спорті. Серед дорослих данців (віком 16 років і старше) рівень участі зросли з 15 відсотків у 1964 році до 61 відсотка у 2016 році [8, 10].

Опитування також вказують на стабільний і високий рівень участі дітей в спорті, приблизно вісім або дев'ять з десяти дітей беруть участь у спортивних заняттях (Pilgaard & Rask, 2016) [12]. Останнє опитування (з 2019 року) показує, що 86 відсотків дітей і 39 відсотків дорослих регулярно брали участь у різних видах спорту або фізичних заняттях у волонтерському клубі. Та ж сама студія показує, що 25 відсотків дорослих і 22 відсотки дітей займаються спортом або фізичною активністю в комерційному фітнес-клубі, танцювальному інституті або подібному закладі.

Проте, найпопулярнішим способом займатися спортом або фізичними заняттями є "самостійно" (як індивідуально чи в групі), поза будь-якою волонтерською, громадською чи комерційною організацією. У 2016 році цим способом регулярно займалися 62 відсотки дорослих і 47 відсотків дітей (Pilgaard & Rask, 2016) [12].

Розвиток участі в спорті призвів до відносної рівності в рівнях участі як між чоловіками та жінками, так і між молодими та старшими. Проте існують численні нерівності між соціальними групами та між людьми з данським корінням та людьми з етнічним та культурним корінням, відмінним від данського.

Кількість спортивних клубів в Данії оцінюється приблизно в 16 000. Це включає незалежні секції (наприклад, футбол, гандбол і бадмінтон) великих спортивних клубів [9, 11].

Більшість з цих клубів є членами однієї з трьох національних організацій для спорту: Національного олімпійського комітету та спортивної конфедерації Данії (DIF), Данської асоціації гімнастики та спорту (DGI) та Данської федерації корпоративного спорту (DFIF) (Таблиця 2).

Дослідження добровільних організацій в основному впливають дві теоретичні підходи, які спрямовані на пояснення того, як різні сфери суспільства організовані. Перший підхід, часто називається "теорією соціальних походжень" або "теорією шляху залежності", спрямований на розуміння того, як історичні та суспільні фактори формують розвиток і організацію цих утворень.

Датська система спорту відрізняється від систем спорту більшості європейських країн у шістьох важливих аспектах. По-перше, спорт в Данії організований у трьох головних організаціях, які мають різні цілі та базуються на різних відношеннях і цінностях.

Спортивний профіль Данії

Орган влади відповідальний за спорт	Показник
Членство у спортивних клубах (частка дорослого населення) (%)*:	25
Членство у фітнес-або оздоровчих центрах (частка дорослого населення) (%)*:	25
Членство в соціокультурних клубах, які включають спорт в свою діяльність (наприклад, службові клуби, молодіжні клуби, клуби, пов'язані зі школами і університетами) (%)*:	10
Участь у спорті, щонайменше раз на тиждень (%)*:	68
Кількість об'єднуючих організацій для спорту:	3
Кількість національних спортивних федерацій (член DIF):	61
Кількість спортивних клубів:	16000
Кількість членів спортивних клубів:	Немає точн. дан.
Середня кількість членів на клуб:	160
Національний бюджет на спорт (2017) (євро):	120 000 000
Національний бюджет на спортивні федерації (2012) (євро):	97 000 000
Місцевий бюджет на спорт (2017) (євро):	634 000 000
Доля економічної вартості добровольців у спорті в ВВП (%)*:	0,56
Дані відсоткового членства та участі вказані відносно дорослого населення.	
** Доля економічної вартості добровольців у спорті відзначена у ВВП.	

Джерела: *Європейська комісія (2014) б; **ГНК (2010: 217).

а Недержавні спортивні організації (DIF, DGI і DFIF) та проміжні спортивні організації (крім Фінансового фонду для конного спорту).

б Декілька опитувань в Данії показують різний і більш вірний зображення: Членство у спортивних клубах: 39 %. Членство у фітнес-або оздоровчих центрах: 25 %.

По-друге, датська система спорту має більш виражену організаційну роздільність, ніж в багатьох країнах, між організацією елітного спорту і організацією "Спорт для всіх".

По-третє, в Данії існують численні напівурядові установи для спорту, які в інших країнах можуть бути включені до національних організацій спорту або відділу держави, відповідального за спорт.

По-четверте, датська спортивна політика є дуже децентралізованою. На державному рівні Міністерство культури відповідає за спорт в Данії, але на практиці воно має мало значення щодо громадської підтримки.

По-п'яте, існують майже дві окремі системи підтримки, одна на місцевому рівні й одна на державному рівні. Національні організації фінансуються за рахунок надлишків від державного підприємства, яке веде лотерею, і ці кошти не розподіляються на місцеві клуби. Місцеві спортивні клуби фінансуються міськими установами.

Зрештою, відносини між громадським сектором і організованим спортом характеризуються тим, що, незважаючи на високий рівень громадської підтримки, і спортивні організації, і спортивні клуби мають високий рівень автономії.

Висновки з новим обґрунтуванням подальшого пошуку в цьому напрямі. Система фізичного виховання та спорту в країнах Європи є різноманітною і відображає національні особливості та структури влади. Для кращого розуміння та ідентифікації найкращих практик, які можуть бути адаптовані та впроваджені в Україні, розглянемо деталі двох країн – Бельгії та Данії.

Бельгія має складну структуру влади, де відповідальність за спорт покладена на регіональні громади, а не на централізований національний орган. Така система

відповідає принципу субсидіарності й дозволяє регіонам самостійно вирішувати питання спорту. Важливо враховувати цю особливість при адаптації європейського досвіду в Україні, оскільки наша країна також має регіональну структуру.

Данія служить прикладом високого рівня участі в спорті серед населення, і цей успіх пов'язаний з добровільними спортивними клубами. Данські клуби допомагають залучати як дітей, так і дорослих до активності. Це може бути важливим при адаптації європейського підходу до спорту в Україні, де підтримка громадських спортивних організацій може відіграти важливу роль.

Ідентифікація адаптованих рішень для України:

Урахування регіональних особливостей: В Україні також існує подібна регіональна структура влади, тому важливо розвивати спортивні програми, враховуючи потреби та можливості різних регіонів.

Залучення добровільних клубів: Підтримка та розвиток громадських спортивних організацій може сприяти збільшенню участі у спорті в Україні. Інвестиції у клуби та популяризація спортивних заходів можуть стати ефективними інструментами.

Сприяння фізичному вихованню в школах: Важливо розвивати фізичне виховання та спортивні ініціативи в школах, щоб залучити учнівську молодь до активності. Це може допомогти створити здорове покоління та підвищити загальний рівень фізичної активності в Україні.

Ця адаптація є лише початковим кроком до ідентифікації найкращих практик і систем, які можуть покращити систему фізичного виховання в Україні. У подальшому слід провести аналіз, оцінку ресурсів та розробку конкретних стратегій для впровадження цих практик у національну систему фізичного виховання та спорту.

1. Єфременко, А. М., Казак, В. Ю., Петренко, В. І., Недбайло І. А., Фоменко, В. В. (2023). Фізичне виховання здобувачів освіти в закладах вищої освіти в сучасних умовах. *Фізичне виховання та спорт*, (2), 5-12. URL: <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2023-2-01>.
2. Білов, С. О., Тищенко, В. О. (2023). Сучасний стан і перспективи розвитку плавання в умовах війни та в післявоєнний період. *Фізичне виховання та спорт*, (2), 39-46. URL: <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2023-2-06>.
3. Янченко, І. М., & Караулова, С. І. (2023). Національна команда України з легкої атлетики – посланці народної дипломатії у світі в умовах повномасштабної воєнної кампанії. *Фізичне виховання та спорт*, (1), 148-153. URL: <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2023-1-19>.
4. Geeraert, A., & Drieskens, E. (2015a). Theorising the EU and international sport: The principal-agent model and beyond. *Sport & EU Review*, 7(1), 6–22.
5. Scheerder, J., Borgers, J., & Willem, A. (2015a). Sportdeelname in Vlaanderen. Trends en profielen [Sport participation in Flanders. Trends and Profiles]. In J. Lievens, J. Siongers, & H. Waeye (Eds.), *Participatie in Vlaanderen 2. Eerste analyses van de Participatiesurvey 2014* [Participation in Flanders 2. First analysis of the Participation Survey 2014] (pp. 209–249). Leuven/Den Haag: Acco.
6. Scheerder, J., Borgers, J., & Willem, A. (2015b). Sportdeelname in Vlaanderen. De organisatorische context van sportbeoefening [Sport participation in Flanders. The organizational context of sport participation]. In J. Lievens, J. Siongers, & H. Waeye (Eds.), *Participatie in Vlaanderen 2. Eerste analyses van de Participatiesurvey 2014* [Participation in Flanders 2. First analysis of the Participation Survey 2014] (pp. 251–281). Leuven/Den Haag: Acco.
7. Vos, S., Wicker, P., Breuer, C., & Scheerder, J. (2013). Sports policy systems in regulated Rhineland welfare states. Similarities and differences in financial structures of sports clubs. *International Journal of Sport Policy*, 5(1), 55–71. <https://doi.org/10.1080/19406940.2012.657665>
8. Ibsen, B., & Eichberg, H. (2012). Dansk idrætspolitik. Mellem frivillighed og statslig styring (Danish sports policy. Between volunteering and governmental steering). In H. Eichberg (Ed.), *Idrætspolitik i komparativ belysning: National og international* (pp. 147–209). Odense: Syddansk Universitetsforlag.
9. Ibsen, B., & Ottesen, L. (2004). Sport and welfare policies in Denmark. In K. Heinemann (Ed.), *Sport and welfare policies. Six European case studies, Series Club of Cologne* (Vol. 3, pp. 31–86). Schorndorf: Hofmann Verlag.

10. Ibsen, B., Hansen, J., & Storm, R. K. (2010). Sports development and elite athletes in Denmark. In B. Houlihan & M. Green (Eds.), *Routledge handbook of sport development*. London: Routledge Publishers.
11. Ibsen, B., Østerlund, K., & Laub, T. (2015). Sports clubs in Denmark. In C. Breuer, R. Hoekman, S. Nagel, & H. W. Werff (Eds.), *Sports clubs in Europe. A cross-national comparative perspective* (pp. 85–110). Switzerland: Springer.
12. Pilgaard, M., & Rask, S. (2016). *Danskernes motions- og sportsvaner 2016* (Danes exercise and sports habits 2016). Copenhagen: Idrættens Analyseinstit.

References

1. Yefremenko, A. M., Kazak, V. Yu., Petrenko, V. I., NedbajloI. A., & Fomenko, V. V. (2023). Physical education of students in higher education institutions in modern conditions. *Physical education and sports*, (2), 5-12. (in Ukrainian)
2. Bilov, S. O., & Ty`shhenko, V. O. (2023). The current state and prospects of the development of sailing in the conditions of the war and in the post-war period. *Physical education and sports*, (2), 39-46. (in Ukrainian)
3. Yanchenko, I. M., & Karaulova, S. I. (2023). The national track and field team of Ukraine are ambassadors of public diplomacy in the world in the conditions of a full-scale military campaign. *Physical education and sports*, (1), 148-153. (in Ukrainian)
4. Geeraert, A., & Drieskens, E. (2015a). Theorising the EU and international sport: The principal-agent model and beyond. *Sport & EU Review*, 7(1), 6–22. (in English)
5. Scheerder, J., Borgers, J., & Willem, A. (2015a). Sportdeelname in Vlaanderen. Trends en profielen [Sport participation in Flanders. Trends and Profiles]. In J. Lievens, J. Siongers, & H. Waeye (Eds.), *Participatie in Vlaanderen 2. Eerste analyses van de Participatiesurvey 2014* [Participation in Flanders 2. First analysis of the Participation Survey 2014] (pp. 209–249). Leuven/Den Haag: Acco. (in English)
6. Scheerder, J., Borgers, J., & Willem, A. (2015b). Sportdeelname in Vlaanderen. De organisatorische context van sportbeoefening [Sport participation in Flanders. The organizational context of sport participation]. In J. Lievens, J. Siongers, & H. Waeye (Eds.), *Participatie in Vlaanderen 2. Eerste analyses van de Participatiesurvey 2014* [Participation in Flanders 2. First analysis of the Participation Survey 2014] (pp. 251–281). Leuven/Den Haag: Acco.
7. Vos, S., Wicker, P., Breuer, C., & Scheerder, J. (2013). Sports policy systems in regulated Rhineland welfare states. Similarities and differences in financial structures of sports clubs. *International Journal of Sport Policy*, 5(1), 55–71. (in English)
8. Ibsen, B., & Eichberg, H. (2012). Dansk idrætspolitik. Mellem frivillighed og statslig styring (Danish sports policy. Between volunteering and governmental steering). In H. Eichberg (Ed.), *Idrætspolitik i komparativ belysning: National og international* (pp. 147–209). Odense: Syddansk Universitetsforlag.
9. Ibsen, B., & Ottesen, L. (2004). Sport and welfare policies in Denmark. In K. Heinemann (Ed.), *Sport and welfare policies. Six European case studies*, Series Club of Cologne (Vol. 3, pp. 31–86). Schorndorf: Hofmann Verlag.
10. Ibsen, B., Hansen, J., & Storm, R. K. (2010). Sports development and elite athletes in Denmark. In B. Houlihan & M. Green (Eds.), *Routledge handbook of sport development*. London: Routledge Publishers.
11. Ibsen, B., Østerlund, K., & Laub, T. (2015). Sports clubs in Denmark. In C. Breuer, R. Hoekman, S. Nagel, & H. W. Werff (Eds.), *Sports clubs in Europe. A cross-national comparative perspective* (pp. 85–110). Switzerland: Springer.
12. Pilgaard, M., & Rask, S. (2016). *Danskernes motionsog sportsvaner 2016* (Danes exercise and sports habits 2016). Copenhagen: Idrættens Analyseinstit. (in Danish)

Цитування на цю статтю:

Карабанов ЄО, Білогур ВЄ, Крупіна ЛВ, Кубрак СІ. Європейський досвід системи фізичного виховання: застосування в Україні. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2024. Лютий 02; 42: 10-17

Відомості про авторів:

Карабанов Є.О. – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри фізичного виховання та здоров'я людини, Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія (Кременчук, Україна)

e-mail: karaban333@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-5420-0583>

Білогур В.Є. – доктор філософських наук, професор кафедри фізичного виховання, Ужгородський національний університет (Ужгород, Україна)

e-mail: bilogurvlada@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1053-2716>

Крупіна Леся Валентинівна – кандидат педагогічних наук, доцент, директор Кременчуцької гуманітарно-технологічної академії (Кременчук, Україна)

e-mail: l.v.krupina@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-5647-0237>

Кубрак Сергій – заслужений тренер України з гирьового спорту, заслужений майстер спорту України, старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)